

РЕЦЕНЗІЯ
кандидата юридичних наук, старшого дослідника
Червінчука Андрія Васильовича на дисертацію
Гречишкіна Юрія Анатолійовича «Адміністративно-правові засади
діяльності керівника територіального підрозділу патрульної поліції»,
представлену на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю
081 «Право»

Актуальність теми дисертаційного дослідження зумовлена потребою удосконалення системи організації та адміністрування в підрозділах патрульної поліції України в умовах сучасних викликів у безпековій сфері. Враховуючи суспільний запит на ефективну, відкриту та відповідальну діяльність правоохоронних органів, особливого значення набуває формування чітких адміністративно-правових механізмів, що регулюють діяльність керівників поліції на місцевому рівні. Саме керівник територіального підрозділу патрульної поліції відіграє ключову роль у реалізації державної політики у сфері забезпечення публічної безпеки і порядку, управлінні особовим складом підрозділу патрульної поліції та забезпеченні дотримання прав людини в діяльності поліцейських.

У той же час, нормативно-правове регулювання діяльності керівника територіального підрозділу патрульної поліції залишається фрагментарним і недостатньо узгодженим із сучасними вимогами адміністративного права та публічного адміністрування. Удосконалення відповідних правових засад потребує комплексного наукового аналізу з урахуванням змін у правоохоронному законодавстві, досвіду зарубіжних країн, а також практики застосування норм у сфері правоохоронної діяльності. У цьому контексті дисертаційне дослідження, підготовлене Ю.А. Гречишкіним, є своєчасним, соціально значущим та таким, що сприятиме підвищенню ефективності функціонування патрульної поліції загалом.

Актуальність та значимість теми дисертаційного дослідження також підтверджується й тим, що вона відповідає пріоритетному напрямку

«Удосконалення адміністративної діяльності суб'єктів владних повноважень» Стратегії розвитку Національної академії правових наук України на 2021–2025 роки, затвердженої постановою загальних зборів Національної академії правових наук України від 26 березня 2021 року №12-21, пп. 1, 8, 17 Тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2020–2024 роки, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України від 11 червня 2020 року №454.

Здобувачем точно визначено мету дисертаційного дослідження, яка полягає у розробці теоретичних положень щодо адміністративно-правового регулювання діяльності керівника територіального підрозділу патрульної поліції, обґрунтування пропозицій стосовно удосконалення такого регулювання.

Зазначена мета дозволила успішно розв'язати завдання дисертаційного дослідження, а саме: визначити місце керівника територіального підрозділу патрульної поліції в механізмі управління органами (підрозділами) Національної поліції України; сформулювати поняття та розкрити зміст управлінської діяльності керівника територіального підрозділу патрульної поліції; з'ясувати критерії систематизації адміністративно-правових принципів управлінської діяльності керівника територіального підрозділу патрульної поліції; розкрити поняття адміністративно-правового статусу керівника територіального підрозділу патрульної поліції та з'ясувати його особливості; визначити критерії оцінки ефективності управлінської діяльності керівника територіального підрозділу патрульної поліції; визначити напрями вдосконалення організації добору поліцейських до територіальних підрозділів патрульної поліції; виокремити особливості ротації керівних кадрів патрульної поліції в зарубіжних країнах та сформулювати пропозиції щодо його вдосконалення в діяльності патрульної поліції України; надати пропозиції до чинного адміністративного законодавства України щодо вдосконалення адміністративно-правового регулювання діяльності керівника територіального підрозділу патрульної поліції.

У результаті проведеного дослідження автором сформульовано низку нових наукових положень і висновків, зокрема, вперше: підготовлено проєкт Методичних рекомендацій для керівників територіальних (відокремлених) підрозділів патрульної поліції, щодо порядку розробки та затвердження посадових інструкцій та їх примірної форми, метою розроблення яких є забезпечення уніфікованого підходу до визначення посадових обов'язків працівників патрульної поліції та вимог, які до них висуваються; запропоновано авторську модель оцінювання діяльності органів (підрозділів) Національної поліції, відповідно до якої, поряд із рівнем довіри населення, врахуванню підлягають результати проведення внутрішніх перевірок службової діяльності органів (підрозділів) Національної поліції; визначено критерії оцінки ефективності управлінської діяльності керівника територіального підрозділу патрульної поліції, а саме: а) показники службової діяльності ввіреного керівникові територіального підрозділу патрульної поліції; б) результати оцінювання управлінської діяльності керівника з боку вищестоящого керівництва; в) оцінка ділових, моральних, особистісних та організаторських якостей керівника з боку підпорядкованого особового складу; надано теоретичне обґрунтування доцільності розроблення й подальшого запровадження в практичну діяльність кадрових підрозділів патрульної поліції карти потенціалу керівника територіального підрозділу патрульної поліції, яка містить інформацію щодо професійної та особистісної оцінки керівника, необхідної в якості умови для подальшого просування по службі зазначеного суб'єкта управлінської діяльності; обґрунтовано необхідність нормативного закріплення участі представника Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у засіданнях поліцейських комісій Національної поліції України; підготовлено проєкт Інструкції з організації нормотворчої діяльності в Національній поліції України, зміст якої полягає у визначенні правового механізму порядку розробки, зміни й скасування адміністративних актів управління, які відносяться до сфери діяльності Національної поліції України.

У дисертації також сформульовано низку нових наукових положень та висновків.

Зокрема, в результаті опрацювання значного масиву наукової літератури, здобувачем визначено місце керівника територіального підрозділу патрульної поліції в механізмі управління органами (підрозділами) Національної поліції України, як посадової особи, що належить до числа ключових суб'єктів публічного адміністрування, управлінська діяльність якого спрямована на організацію виконання важливих завдань правоохоронної діяльності патрульної поліції, таких як: забезпечення публічної безпеки і порядку, протидія злочинності, забезпечення безпеки дорожнього руху тощо.

Заслуговує на схвальну оцінку висновок щодо необхідності подальшої децентралізації управління органами (підрозділами) Національної поліції, важливим напрямом забезпечення якої є удосконалення управлінської діяльності керівника територіального підрозділу патрульної поліції, шляхом: а) підвищення рівня ефективності управлінських рішень керівника, орієнтованих на потреби громади; б) максимального залучення громадськості до забезпечення правопорядку патрульною поліцією, в тому числі шляхом організації спільного патрулювання в громадських місцях; в) використання потенціалу місцевого самоврядування у запровадженні безпекових проєктів та активного залучення керівництва патрульної поліції до їх реалізації на місцевому рівні.

Важливим для науки адміністративного права є визначення поняття управлінської діяльності керівника територіального підрозділу патрульної поліції як особливого різновиду адміністрування в органах (підрозділах) Національної поліції, здійснюваного посадовими особами патрульної поліції, наділеними організаційно-розпорядчими, координаційними, контрольно-наглядовими, представницькими та юрисдикційними повноваженнями, за допомогою адміністративно-правових форм та методів, з метою забезпечення узгодженого та оптимального виконання завдань правоохоронної діяльності.

Варто погодитися з дисертантом, що зміст управлінської діяльності керівника територіального підрозділу патрульної поліції полягає у реалізації правоохоронної функції держави, шляхом здійснення організаційно-методичного керівництва роботою підпорядкованого підрозділу патрульної поліції; прийняття управлінських рішень, спрямованих на виконання завдань правоохоронної діяльності; контролю за станом виконання службових завдань; застосування заходів дисциплінарного впливу до підпорядкованого особового складу тощо.

Актуальним є висновок щодо визначення поняття адміністративно-правового статусу керівника територіального підрозділу патрульної поліції як врегульованого нормами адміністративного права його правового положення в системі органів і підрозділів Національної поліції України, що характеризується закріпленими за ним правами і обов'язками, юридичною відповідальністю, а також гарантіями його професійної діяльності, забезпечення яких спрямовано на досягнення мети, виконання завдань та реалізацію управлінських функцій, що на нього покладаються.

Будучи посадовою особою, наділеною державою сукупністю прав та обов'язків (повноважень), керівник територіального підрозділу патрульної поліції виконує управлінські (організаційно-розпорядчі та контрольно-наглядові) функції у сфері правоохоронної діяльності, що вирізняє його з-поміж інших суб'єктів адміністративно-правових відносин.

Практичне значення одержаних результатів роботи Ю.А. Гречишкіна полягає у тому, що сформульовані та аргументовані в дисертації положення, висновки і пропозиції впроваджено і надалі може бути використано у:

- *науково-дослідній сфері* – результати дисертації можуть бути основою для подальшого підвищення ефективності адміністративно-правового регулювання діяльності керівника територіального підрозділу патрульної поліції;

- *сфері правотворчості* – висновки та пропозиції, що містяться в дисертації, можуть бути використані для вдосконалення чинного

адміністративного законодавства, зокрема положень Закону України «Про Національну поліцію», Кодексу України про адміністративні правопорушення та підзаконних нормативно-правових актів, що регламентують організаційно-правове забезпечення діяльності керівника територіального підрозділу патрульної поліції;

– *правозастосовній сфері* – використання одержаних результатів дасть змогу покращити форми та методи публічного управління у сфері забезпечення діяльності керівника територіального підрозділу патрульної поліції;

– *освітньому процесі* – положення й висновки дисертації знайшли застосування у викладанні дисциплін «Адміністративна відповідальність», «Адміністративно-юрисдикційна діяльність поліції», «Поліцейська діяльність», а також при підготовці лекцій і навчальних посібників із цих дисциплін.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій. Аналіз анотації, тексту дисертації та публікацій дисертанта дають підстави зробити висновок про наукову обґрунтованість і достовірність отриманих результатів. Усі наукові положення, висновки і рекомендації, які сформульовані у дисертації, повною мірою обґрунтовані та відповідають меті й завданням роботи.

У процесі підготовки дослідження, здобувачем успішно використано як загальні, так і спеціальні методи наукового пізнання. Їх застосування зумовлено системним підходом, що дає можливість досліджувати проблеми в єдності їх соціального змісту та юридичної форми. Так, за допомогою *логіко-семантичного та порівняльно-правового методу* з'ясовано місце управління органами Національної поліції як складового елементу механізму державного управління (підрозділ 1.1); розкрито поняття, сутність, принципи управлінської діяльності керівника територіального підрозділу патрульної поліції (підрозділи 1.2, 1.3). Також, за допомогою *логіко-семантичного методу* поглиблено понятійний апарат (підрозділи 1.1, 1.2, 2.1, 2.2, 2.3, 3.1, 3.2). *Системно-структурний метод* використано при дослідженні адміністративно-правового статусу керівника територіального підрозділу патрульної поліції (підрозділ 2.1),

а також особливостей форм та методів вказаного різновиду управлінської діяльності (підрозділ 2.2). *Формально-юридичний та соціологічний методи* використані під час характеристики критеріїв оцінки ефективності діяльності керівника територіального підрозділу патрульної поліції (підрозділ 3.1). *Порівняльно-правовий та структурно-логічний методи* також використовувалися для визначення ролі керівників територіального підрозділу патрульної поліції в системі суб'єктів організації добору на службу в поліцію (підрозділ 2.3). За допомогою аналітичного методу були запропоновані шляхи удосконалення інституту ротації керівних кадрів Національної поліції України, на прикладі зарубіжних країн (підрозділ 3.2). *Компаративний метод та документальний аналіз* використовувалися для вироблення пропозицій щодо удосконалення законодавства, яке регламентує діяльність керівника територіального підрозділу патрульної поліції (підрозділи 3.1, 3.2).

Основні наукові результати дисертації відображено у 8 наукових публікаціях, з них 4 статті – у наукових виданнях, включених МОН України до переліку наукових фахових видань з юридичних наук, 4 тези доповіді – у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій та науково-практичних семінарів. В наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації, наукові положення дисертації викладені у належному обсязі.

Дані про відсутність текстових запозичень та порушення академічної доброчесності. При детальному розгляді дисертації Ю.А. Гречишкіна текстових запозичень без посилання на джерела та інших порушень академічної доброчесності не виявлено.

Зауваження щодо змісту та оформлення дисертації. У цілому відзначаючи логічність та послідовність побудови дослідження, здобутки дисертанта, вважаю за необхідне звернути увагу на окремі дискусійні положення роботи:

1) У підрозділі 1.1 «Управління органами Національної поліції як складовий елемент механізму державного управління» (стор. 41), під час характеристики актів Президента України, недостатньо розкритими

залишилися президентські функції у сфері правоохоронної діяльності Національної поліції України.

2) У підрозділі 2.2. «Форми та методи діяльності керівника територіального підрозділу патрульної поліції» автор здійснив спробу виокремити особливості загальних та спеціальних методів адміністративного права у контексті управлінської діяльності керівника територіального підрозділу патрульної поліції. При цьому, недостатньо розкритим в роботі залишається питання щодо з'ясування нормативно-правового закріплення методів координації та субординації, в діяльності вищевказаної посадової особи.

3) У підрозділі 3.2. «Використання позитивного зарубіжного досвіду щодо покращення правового регулювання інституту ротації керівних кадрів патрульної поліції» автор обґрунтовано доводить необхідність впровадження інституту ротації керівних кадрів поліції та пропонує своє бачення змісту нової статті Закону України «Про Національну поліцію», а саме ст. 65- 1 «Ротація керівного складу поліції» (с. 165). У частині 4 цієї статті дисертант пропонує дозволити здійснення ротації керівного складу поліції в іншу місцевість в інтересах служби – незалежно від згоди самого керівника. Проте які саме інтереси служби можуть бути підставою для такої ротації автор не уточнює.

Загальний висновок. Представлена дисертаційна робота Гречишкіна Юрія Анатолійовича «Адміністративно-правові засади діяльності керівника територіального підрозділу патрульної поліції» є завершеною науковою працею, сформульовані у ній наукові результати містять елементи наукової новизни, які мають теоретичне і практичне значення для науки адміністративного права. Дисертаційне дослідження відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), що затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283), наказу Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 (зі змінами,

внесеними згідно з наказом Міністерства освіти і науки України від 31 травня 2019 року № 759) «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44), а її автор Гречишкін Юрій Анатолійович заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – Право.

**Рецензент –
завідувач науково-дослідної лабораторії
з проблемних питань правоохоронної діяльності
Криворізького навчально-наукового інституту
Донецького державного університету
внутрішніх справ, кандидат юридичних наук,
старший дослідник
02 травня 2025 року**

Андрій ЧЕРВІНЧУК

Підпис завідувача науково-дослідної лабораторії з проблемних питань правоохоронної діяльності КННІ ДонДУВС Андрія Червінчука засвідчую:

**Т.в.о. начальника відділу документування
службової діяльності ДонДУВС**

Наталя ХОЗЛУ